

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Sotsiaalkaitseminister
määrus
terviktekst
02.01.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 30.12.2022, 9

Riikliku pensioni määramise, ümlberarvutamise ja maksmise juhend

Vastu võetud 12.12.2016 nr 70
[RT I, 16.12.2016, 4](#)
jõustumine 01.01.2017, osaliselt 01.01.2018

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
31.01.2019	RT I, 06.02.2019, 7	09.02.2019
31.03.2020	RT I, 03.04.2020, 12	01.01.2021
07.03.2022	RT I, 16.03.2022, 1	01.06.2022, osaliselt 19.03.2022
20.12.2022	RT I, 30.12.2022, 2	02.01.2023

Määrus kehtestatakse [riikliku pensionikindlustuse seaduse](#) § 39 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrus reguleerib riikliku pensionikindlustuse seadusega (edaspidi *seadus*) kehtestatud riiklike pensionide (edaspidi *pension*) määramist, ümlberarvutamist ja maksmist.

§ 2. Pensioni taotlemine

(1) Pensioni taotleja või tema seaduslik esindaja esitab pensioniavalduse Sotsiaalkindlustusametile.

(1¹) Pensioniavalduse esitamine loetakse seaduse § 31 lõike 2 tähenduses kinnitatuks, kui pensioniavaldus on esitatud Sotsiaalkindlustusameti esinduse kaudu.
[[RT I, 16.03.2022, 1](#)- jõust. 01.06.2022]

(2) Pensioni taotlemiseks esitatakse isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõikes 2 või §-s 4 sätestatud dokument.

(3) Pensioni taotlemisel lähtutakse riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude andmetest.

(4) Kui riigi infosüsteemi kuuluvates andmekogudes pensioni määramiseks vajalikud andmed puuduvad, esitab pensioni taotleja Sotsiaalkindlustusametile ise dokumendid. Pensioni määramiseks vajalike dokumentide loetelu on sätestatud seaduse § 27 lõike 3 alusel kehtestatud määruses.

(5) Seaduse § 10 lõikes 2 sätestatud kirjalikku nõusolekut ei nõuta, kui:
[[RT I, 16.03.2022, 1](#)- jõust. 01.06.2022]

1) isik on surnud;

2) isik on teadmata kadunud ning tema suhtes on algatatud teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamise menetlus;

3) vanemalt on enne lapse 8-aastaseks saamist vanema hooldusõigus või lapse isikuhooldusõigus täielikult ära võetud;

[[RT I, 16.03.2022, 1](#)- jõust. 01.06.2022]

4) isiku asukohta ei ole võimalik kindlaks määrata.

§ 3. Pensioni määramise erisused

(1) Kui isikul on õigus soodustingimustel vanaduspensionile seaduse § 10 lõike 1 punktides 1–6 loetletud alustel, määratakse pension ühel alusel pensionitaotleja valikul.

(2) Uue perekonnaliikme esmakordsel toitjakaotuspensioni või toitja kaotuse korral rahvapensioni taotlemisel määratakse toitjakaotuspension seaduse § 32 lõike 2 punktis 2 sätestatud tähtjast seaduse § 21 lõikes 2 sätestatud suuruses ning rahvapension toitjakaotuse korral seaduse § 32 lõike 2 punktis 2 sätestatud tähtajast seaduse § 23 punktis 3 sätestatud suuruses.

(3) Toitjakaotuspension või toitja kaotuse korral rahvapension, millele tekkis lapsel õigus enne lapsendamist, määratakse ka pärast lapsendamist, kuid mitte kauemaks kui lapsendamise kohtuotsuse jõustumise kuu lõpuni.

§ 4. Pensioni maksmise erisused

(1) Pere ühise toitjakaotuspensioni või selle osa maksmisel vähendatakse makstavat pensioni või selle osa suurust sama perioodi eest varem väljamakstud pensioni võrra.

(2) 18-aastaseks saanud õppijale makstakse toitjakaotuspensioni või toitja kaotuse korral rahvapensioni või selle osa kuni antud õppeasutuse lõpetamise kuu lõpuni, kuid mitte kauem kui 24. sünnipäeva eelse päeva kuu lõpuni.

(3) Toitjakaotuspensioni esmakordsel määramisel 18–24-aastasele õppurile, kes jätkab sama kalendriaasta jooksul õppimist seaduse § 20 lõike 2 punktis 1 nimetatud õppeasutuses, makstakse toitjakaotuspensioni ka selle aja eest, kui ta õppimist ei jätkanud.

[RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

§ 5. Pensioni ümberarvutamise erisused

(1) Perekonna liikme avalduse alusel arvutatakse toitjakaotuspension või rahvapension toitja kaotuse korral ümber ning eraldatakse pensionist tema osa avalduse esitamisele järgneva kuu esimesest kuupäevast, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul.

(2) Pensioniavalduse esitamise kuule järgnevast kuust alates eraldatakse uuele perekonnaliikmele tema osa, jagades pensioni suuruse pensionisaajate arvuga.

§ 6. Pensioniliigi muutmise erisused

(1) Üleminekut ühelt pensioniliigilt teisele käsitatakse pensioni esmakordse määramisena, rakendades pensioni määramise algtähtaja suhtes seaduse § 32 lõike 2 sätteid ning vähendades makstava pensioni suurust sama perioodi eest varem väljamakstud pensioni võrra.

(2) Üleminekul ühelt pensioniliigilt teisele tehakse pensioniõiguslik staaž kindlaks kooskõlas seaduse §-ga 28 ning arvutatakse juurde pensionilisa kooskõlas seaduse §-s 24 sätestatud pensionilisa saamise tingimustega.

§ 7. Pensionilisa arvutamise erisused

(1) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(2) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(3) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(4) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(5) Pärast seaduse § 24 lõikes 7 sätestatud kirjaliku nõusoleku andmist makstakse pensionilisa seaduse § 24 lõike 1¹ punktis 1¹ nimetatud isikule, kellele nõusolek anti. Kui seaduse § 24 lõikes 1¹ nimetatud isikud pensionilisa saamise õiguse kasutamises kokku ei lepi, jaotatakse pensionilisa õigustatud isikute vahel võrdselt. Ühe või mitme isiku loobumise korral jaotatakse pensionilisa ülejäänud õigustatud isikute vahel võrdselt.
[RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(6) Kui üks seaduse § 24 lõikes 1¹ nimetatud isikutest ei anna teisele isikule pensionilisa taotlemiseks kirjalikku nõusolekut ja mõlemal isikul on õigus pensionilisale, jaotatakse pensionilisa võrdselt mõlema vanema vahel.
[RT I, 06.02.2019, 7- jõust. 09.02.2019]

§ 8. Pensioni maksmise lõpetamise erisused

(1) Õpingute katkestamisel (õpilaste nimekirjast välja arvatud, lubatud akadeemilisele puhkusele, lõpetanud õppimise päevases või statsionaarses õppevormis või täiskoormusega õppe või muudel juhtudel) lõpetatakse pensioni või selle osa maksmine toitja kaotuse korral õpingute katkestamise kuule järgneva kuu esimesest kuupäevast. Samast tähtajast arvutatakse mitmele perekonnaliikmele määratud pension ümber seoses pensionile õigust omavate isikute arvu vähenemisega.

(2) Toitjakaotuspension ja toitja kaotuse korral rahvapensioni makstakse pensionile õigust omava isiku 18. või 24. sünnipäeva eelse päeva kuu lõpuni.

(3) Kui 18-aastane või alla 24-aastane õppija lõpetab seaduses nimetatud õppeasutuse, lõpetatakse pensioni maksmine õppeasutuse lõpetamisele järgnevat kuust. Alla 24-aastase õppija õpingute jätkamise korral samal kalendriaastal õppeasutuses, kus õppimine annab õiguse toitjakaotuspensionile, makstakse pärast Eesti Hariduse Infosüsteemist õpingute jätkamise kohta andmete saamist või õppeasutuse teatise esitamist pensioni tagasiulatavalt pensioni maksmise lõpetamisest.

(4) Toitjakaotuspension (välja arvatud alla 18-aastasele lapsele või alla 24-aastasele päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või statsionaarses õppevormis või täiskoormusega õppivale õppijale) ja toitja kaotuse korral rahvapensioni (välja arvatud alla 18-aastasele lapsele või alla 24-aastasele päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või statsionaarses õppevormis või täiskoormusega õppivale õppijale) maksmine lõpetatakse või pension arvatatakse ümber seoses pensionile õigust omavate perekonnaliikmete arvu vähenemisega isiku töötamise alustamise kuule järgneva kuu esimesest kuupäevast.

§ 9. Väikelapse eest hoolitsemise aja või lapse kasvatamise aja arvestamine teise õigustatud isiku pensioniõigusliku staaži hulka

(1) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(1¹) [Kehtetu -RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(1²) Kui pensioniõiguse tekkeks on pensioniõigusliku staaži hulka arvestatud kuni lapse 3-aastaseks saamiseni väikelapse eest hoolitsemise aeg või vähemalt kaheksa aastat lapse kasvatamise aeg, ei saa seda pensioniõigusliku staaži hulka arvestatud aega pärast pensioni määramise otsuse tegemist anda teisele õigustatud isikule.

[RT I, 30.12.2022, 2- jõust. 02.01.2023]

(2) Isiku, kelle pensioniõigusliku staaži hulka oli arvatud seaduse § 28 lõike 2 punktis 7 sätestatud väikelapse eest hoolitsemise aeg või seaduse § 28 lõike 2 punktis 12 sätestatud lapse kasvatamise aeg, surma korral arvatakse märgitud perioodid samadele pensioniõigusliku staaži perioodidele õigust omava teise isiku pensioniõigusliku staaži hulka.

§ 10. Pensioni maksmise peatamine pensionäri kohtuliku karistuse või vahi alla võtmise või psühhiaatrilise ravi korral

(1) Kui kohus mõistab pensionäri süüdi ja karistab teda vangistusega või kui pensionäri suhtes on tõkendina kasutatud vahi alla võtmist või kui kohus on määranud pensionäri suhtes psühhiaatrilise ravi, peatatakse pensioni maksmine eelnimetatud asjaolule järgneva kuu esimesest kuupäevast.

(2) Isikule, kellele jooksva kuu pension on välja makstud enne vangistuse kandmise algust, vahi alla võtmist või psühhiaatrilist ravi kandmist, peatatakse pensioni maksmine vangistuse kandmise alguse, vahi alla võtmise või psühhiaatrilise ravi alustamise kuule järgneva kuu esimesest kuupäevast.

§ 11. Elusoleku tõendamise andmekoosseis

[RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 01.06.2022]

(1) Välisriigis elav pensionär esitab Sotsiaalkindlustusametile iga aasta 1. märtsiks elukohariigi ametiasutuse või Eesti Vabariigi välisesinduse kinnitatud kirjaliku tõendi oma elusoleku kohta, millele kantakse:

- 1) pensionäri ees- ja perekonnanimi;
- 2) pensionäri isikukood, selle puudumisel sünniaeg;
- 3) pensionäri tegeliku elukoha aadress;
- 4) pensionäri isikut tõendava dokumendi liik ja number;
- 5) vastuvõtul käimise kuupäev;
- 6) elusolekut tõendava ametiasutuse nimi ja aadress;
- 7) elusolekut tõendava ametniku nimi ja allkiri;
- 8) elusolekut tõendava ametiasutuse pitsar või tempel.

[RT I, 16.12.2016, 4- jõust. 01.01.2018]

(2) Välisriigis elav pensionär tõendab oma elusolekut Sotsiaalkindlustusameti loodud elektroonilise kanali kaudu või esitades käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–5 nimetatud andmed Sotsiaalkindlustusametis kohapeal, välja arvatud seaduse § 42¹ lõikes 2 nimetatud juhul.

[RT I, 16.03.2022, 1- jõust. 19.03.2022]

§ 11¹. Pensionikindlustatu informeerimine

(1) Iga kalendriaasta 10. aprilliks võimaldatakse pensionikindlustatule isiku ühest tuvastamist võimaldava elektroonilise kanali kaudu juurdepääs järgmistele andmetele eelmise kalendriaasta kohta:

- 1) tema eest arvestatud või tema poolt makstud sotsiaalmaks;
- 2) sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa summa;
- 3) sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osa summa;
- 4) kindlustusosaku suurus;
- 5) kindlustusosakute summa;
- 6) solidaarosaku suurus;
- 7) solidaarosakute summa;
- 8) kindlustusosa suurus;
- 9) ühendosa suurus;
- 10) aastahinde suurus;
- 11) isikustatud sotsiaalmaksu keskmine suurus;
- 12) kalendriaasta kaheteistkümnekordne töötasu alammäär;
- 13) pensionikindlustusstaaž.

(2) Pensionikindlustatu taotlusel väljastatakse talle käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud andmetega teatis.
[RT I, 03.04.2020, 12- jõust. 01.01.2021]

2. peatükk Rakendussätted

§ 12. Pensionide ümberarvutamisel arvesse võetav pensioniõiguslik staaž

(1) Seaduse jõustumisel ümberarvutatud pensionide korral võetakse pensioniõigusliku staažina arvesse varem pensioni maksmisel arvesse võetud pensioniõiguslik staaž.

(2) Täiendava pensioniõigusliku staaži dokumendi esitamisel tehakse täiendav pensioniõiguslik staaž kindlaks kooskõlas seaduse §-ga 28 ja pension arvutatakse ümber seaduse § 25 lõike 1 punktis 3 sätestatud tähtajast.

§ 13. Pensionilisade säilitamine ja juurde arvutamine

(1) Isikul, kes on invaliidsuspensionilt või töövõimetuspensionilt üle viidud vanaduspensionile alates 1. aprillist 2000. a ja kelle invaliidsuspensionile või töövõimetuspensionile oli juurde arvatud seaduse § 24 lõikes 1 või okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse § 14 lõikes 1 või 4 sätestatud pensionilisa, säilib õigus saada varem makstud pensionilisa eluaegselt.

(2) Enne seaduse jõustumist määratud rahvapensionidele arvutatakse juurde pensionilisa seaduse § 24 lõike 1 või okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse § 14 lõike 1 või 4 alusel.

(3) Toitjakaotuspensionile ja toitja kaotuse korral rahvapensionile arvutatakse juurde pensionilisa, kui toitjal on õigus pensionilisale seaduse § 24 lõike 1 või § 60 lõike 4 või okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse § 14 lõike 1 või 4 alusel või kui pensioni saaja vastab pensionilisa saamise tingimustele.

(4) Seaduse § 21 lõike 1 punkti 1 alusel arvatud toitjakaotuspensionile arvutatakse juurde seaduse § 24 lõikes 11 sätestatud pensionilisa, kui pensioni saaja vastab nimetatud pensionilisa saamise tingimustele.

§ 14. Orvule määratud toitjakaotuspension

Orvule, kelle toitjakaotuspension oli määratud riiklike elatusrahade seaduse alusel ja kellel seaduse alusel arvatud toitjakaotuspension või rahvapension toitja kaotuse korral jääb väiksemaks kui 50% riiklike elatusrahade seaduse alusel makstud toitjakaotuspensionist, jätkatakse pensioni maksmist pooles riiklike elatusrahade seaduse alusel makstud toitjakaotuspensionis, kui ta omab katkematult õigust pensionile.

§ 15. Määruse kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

3. peatükk Määruse jõustumine

§ 16. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 1. jaanuaril 2017. a.

(2) Määruse § 7 lõiked 3–5 ja § 11 jõustuvad 1. jaanuaril 2018. a.